

Konstytucje a reformy gospodarcze w krajach postsocjalistycznych

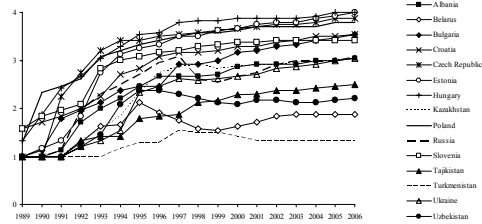
Katarzyna Metelska-Szaniawska

9. października 2008 r.

WPROWADZENIE

REFORMY GOSPODARCZE W KRAJACH POSTSOCJALISTYCZNYCH (zagregowany wskaźnik transformacji EBOiR, 1989–2006)

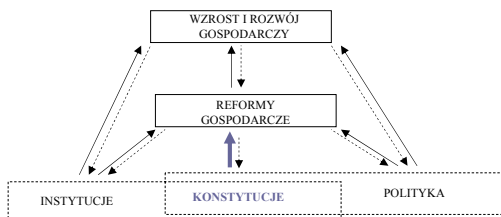
Źródło: Opracowanie własne na podstawie EBOiR (1994–2006).

9.10.2008

WPROWADZENIE

SCHEMAT OBSZARÓW BADAWCZYCH ODNOŚĄCYCH SIĘ DO EKONOMICZNYCH EFEKTÓW INSTYTUCJI, POLITYKI I KONSTYTUCJI

9.10.2008

PLAN PREZENTACJI

- I. Konstytucje postsocjalistyczne
- II. Ekonomiczne efekty konstytucji w transformacji
- III. Studium empiryczne i wyniki
- IV. Konkluzje i rekomendacje

9.10.2008

I. KONSTYTUCJE POSTSOCJALISTYCZNE

- 25 nowych konstytucji przyjętych w okresie 1990-1996
 - 1990: Chorwacja, Serbia
 - 1991: Bułgaria, Rumunia, Macedonia, Słowenia, Albania
 - ...
 - 1996: Ukraina
 - Wyjątki: Łotwa, Węgry
- różnice w rozwiązaniach konstytucyjnych, np. systemach rządów
 - parlamentarny**
 - Albania, Czechy, Estonia, Łotwa, Węgry
 - Bułgaria, Macedonia, Słowacja, Słowenia
 - Litwa, Polska, Rumunia
 - Białoruś, Chorwacja, Rosja, Ukraina
 - Armenia, Azerbejdżan, Gruzja
 - prezydencki**

9.10.2008

II. EKONOMICZNE EFEKTY KONSTYTUCJI W TRANSFORMACJI

- ekonomia konstytucyjna = próba "wyjaśnienia właściwości działania różnych zestawów reguł prawno-instytucjonalno-konstytucyjnych, które stanowią ograniczenia dla wyborów i działań aktorów ekonomicznych i politycznych" (Buchanan, 1987)
- konstytucje jako mechanizmy pozwalające na przeciwdziałanie problemowi niespójności preferencji w czasie
- konstytucje *de iure* i *de facto*
- nurty: normatywny i pozytywny
- pozytywna EK:
projektowanie konstytucji & ekonomiczne efekty konstytucji

9.10.2008

II. EKONOMICZNE EFEKTY KONSTITUCJI W TRANSFORMACJI

II. EKONOMICZNE EFEKTY KONSTITUCJI W TRANSFORMACJI

- Elster (1995): konstytucje mają wpływ na sytuację gospodarczą o ile sprzyjają budowaniu odpowiedzialności, stabilności, przewidywalności i zobowiązaniu się przedstawicieli władzy
 - Persson i Tabellini (2003): demokratyczny proces tworzenia polityki – wpływ reguł konstytucyjnych na decyzje w zakresie polityki gospodarczej państwa
 - Konstytucjonalności negatywni vs. konstytucjonalności pozytywni
 - Badania empiryczne dotyczące transformacji: np. Hellman (1997)
- 9.10.2008

III. STUDIUM EMPIRYCZNE I WYNIKI

HIPOTEZY BADAWCZE

- Konstytucje wywarły istotny wpływ na proces reform gospodarczych w krajach postsocjalistycznych Europy i Azji od 1989 roku
- W szczególności:
- 1) Niższy stopień koncentracji władzy państwowej oraz zagwarantowanie szerokiego katalogu praw i wolności wpłynęły pozytywnie na proces reform
 - 2) Wyższy stopień niezależności sądu konstytucyjnego prowadził do większego powodzenia reform
 - 3) Wpływ koncentracji władzy państwowej oraz funkcjonującego katalogu praw i wolności na proces reform nie był jednolity dla wszystkich krajów postsocjalistycznych
 - 4) Wpływ koncentracji władzy państwowej oraz funkcjonującego katalogu praw i wolności na proces reform nie był jednolity w całym okresie transformacji
- 9.10.2008

III. STUDIUM EMPIRYCZNE I WYNIKI

MODEL EMPIRYCZNY

$$econ_reform_{it} = \alpha const_{it} + \beta control_{it} + \varepsilon_{it}$$

- **Zmienna zależna:** wskaźnik transformacji EBOIR
- **Zmienne niezależne:** czynniki konstytucyjne & zmienne kontrolne
 - **podstawowe składniki konstytucji**
 1. struktura władzy państwowej (*concentration*)
 2. system konstytucyjnych praw i wolności (*rights*)
 3. mechanizm egzekwowania konstytucji (*CCJ*)
 - **wskaźniki:** Henisz (2006), FH (1989-2005), Feld i Voigt (2003)
- **Dane panelowe:** 20 krajów, 1989-2004

9.10.2008

III. STUDIUM EMPIRYCZNE I WYNIKI

WYNIKI ESTYMACJI 1: SPECYFIKACJA PODSTAWOWA

Zmienna zależna: *econ_reform_{it}*

Zmienne niezależne	Współczynniki			
	I OLS	II FE	III RE	IV OLS
<i>concentration_{it}</i>	-0.38*** (-3.19)	-0.57*** (-5.00)	-0.51*** (-4.56)	-0.48*** (-3.18)
<i>rights_{it}</i>	0.14*** (7.20)	0.13*** (6.58)	0.13*** (6.73)	0.13*** (6.58)
<i>CCJ_defect_{it}</i>	-	-	-	0.61*** (3.98)
<i>CCJ_defecto_{it}</i>	-	-	-	-0.03 (-0.47)
<i>R²</i>	0.389	0.817	0.865	0.876
Statystyka F albo z ²	243.21	290.30	1904.44	82.89
Liczba obserwacji	272	272	272	129
Liczba krajów	20	20	20	11

9.10.2008

III. STUDIUM EMPIRYCZNE I WYNIKI

WYNIKI ESTYMACJI 2: ESTYMACJE SYSTEMÓW RÓWNAŃ

Zmienne niezależne	Współczynniki			
	I 3SLS	II 3SLS	III 3SLS	IV 3SLS
REFORMY (zmienna zależna: <i>econ_reform_{it}</i>)				
<i>concentration_{it}</i>	-0.21	-0.21	-0.30***	-0.15
<i>rights_{it}</i>	0.14***	0.14***	0.14***	0.16***
<i>CCJ_defect_{it}</i>	0.63***	0.63***	0.59***	0.60***
<i>R²</i>	0.40	0.80	0.80	0.80
WPROST DOŚRODARCZY (zmienna zależna: <i>growth_{it}</i>)				
<i>econ_reform_{it}</i>	0.91***	0.27***	-	1.09
<i>R²</i>	0.431	0.507	-	0.876
STRUKTURA WŁADZY (zmienna zależna: <i>concentration_{it}</i>)				
<i>econ_reform_{it}</i>	-	-	-0.10***	-0.10***
<i>R²</i>	-	-	0.151	0.138
KATALOG PRAW I WOLNOŚCI (zmienna zależna: <i>rights_{it}</i>)				
<i>econ_reform_{it}</i>	-	-	1.10***	1.44***
<i>R²</i>	-	-	0.246	0.321
Liczba obserwacji	129	129	129	124
Liczba krajów	11	11	11	11

9.10.2008

IV. KONKLUZJE & REKOMENDACJE

PODSUMOWANIE WYNIKÓW

- 1) ✓ Niższy stopień koncentracji władzy państwowej oraz zagwarantowanie szerokiego katalogu praw i wolności wpłynęły pozytywnie na proces reform
- 2) ✓ Wyższy stopień niezależności sądu konstytucyjnego prowadził do większego powodzenia reform
- 3) ✓ Wpływ koncentracji władzy państwowej oraz funkcjonującego katalogu praw i wolności na proces reform nie był jednolity dla wszystkich krajów postsocjalistycznych
- 4) ✓ Wpływ koncentracji władzy państwowej oraz funkcjonującego katalogu praw i wolności na proces reform nie był jednolity w całym okresie transformacji

Konstytucje wywarły istotny wpływ na proces reform gospodarczych w krajach postsocjalistycznych Europy i Azji od 1989 roku ✓

REKOMENDACJE

9.10.2008

Dziękuję za uwagę!